

ADINE FABER-VERSLUIS

MONEY BOSS

*Jouw financiële
vrijheid begint hier*

Voor Rosalie

© 2025 ROSE stories

Tekst Adine Faber-Versluis

Redactie Inge Marleen

Vormgeving Studio Pietje

Drukwerk IPP Printers

ISBN 9789083450391

NUR 600

Eerste druk maart 2025

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van ROSE stories, Beethovenstraat 32-1, 1077 JH Amsterdam.

www.rosestories.nl

ADINE FABER-VERSLUIS

MONEY BOSS

*Jouw financiële
vrijheid begint hier*

 rose stories

Voorwoord

Daar sta ik dan. Op de rand van de financiële afgrond. Het is 2022 en ik bevind me in de zwaarste financiële periode van mijn leven. Mijn bankrekening is een oude bloedende wond van rode cijfers. En bij elke mislukte pinpoging wordt mijn paniek groter. Zo groot dat ik aan de angstremmers moet. Ik voel me kleiner dan ooit. Hoe - Ben - Ik - Hier - Beland?

In een klap ben ik niet alleen terug bij af maar ook 30 jaar terug in de tijd. Terug naar ik - als klein meisje. Een stille getuige in een gezin dat worstelt. Het prototype van zoveel migrantenfamilies die materieel van niks komen. Sure. Ik heb jaren van overleven achter me, maar nu? Ik heb toch keihard gewerkt om nooit meer terug te keren naar die armoede? Ik ben toch die verantwoordelijke oudste dochter? Ik ben toch die vrouw die een succesvolle uitgeverij runt? En toch sta ik hier: wanhopig starend naar een pinpas die weigert en me meedogenloos herinnert aan mijn grootste nachtmerrie: gefaald, arm, gebroken.

Twee jaar geleden had ik je dit verhaal nooit durven vertellen. Sterker nog: niemand wist waar ik doorheen ging. Mijn geldschaamte was een pantser van stilte. Want hoe vertel je dat je al je geld én spaargeld in de

droom van een uitgeverij hebt gestopt. Inclusief de verkoopopbrengst van je huis. Ik was hier beland omdat ik geloof in de missie om belangrijke verhalen de wereld in te krijgen. Alleen deed ik het zonder duidelijk financieel plan. Ik deed wat kleine Chafina ook deed: zwijgen. Of ik nu zonder ontbijt naar school ging of tijdens het schoolreisje alleen op school achterbleef. De verlamdende schaamte is mijn enige gezelschap. En dus zeg ik helemaal niks. Toen niet, en nu niet. Tegen niemand.

Hoe ironisch. Mijn hele leven lang vertel ik verhalen - in de vorm van theater, film en boeken. Taboes schuw ik niet. Maar pas recent dringt het tot me door: geld is niet het cijfer in mijn bank-app. Geld is de optelsom van woorden: een verhaal van generatie op generatie. Niet door mij geschreven. Het is een erfenis, gegrift in mijn genen. Mijn geldverhaal gaat zo: *'We komen van niks. Mijn ouders hadden niks. Mijn grootouders hadden niks. Geld is gewoon een eindeloze worsteling.'* Maar hier komt het goede nieuws: verhalen kun je herschrijven.

Het is ergens tijdens deze ontwakening dat ik op Adine stuit. Op zoek naar antwoorden over mezelf en oplossingen voor mijn financiële staat, kom ik een artikel tegen over *'de vrouw op missie om meer dan één miljoen vrouwen financieel vrij te maken'*. Haar missie grijpt me. Ik mail haar en vraag: *'Wil jij al jouw kennis en geldwijsheid niet in een boek gieten? Voor mij, voor ons, voor iedereen die worstelt met een verouderd geldverhaal? Een boek dat ons helpt geldschaamte los te laten, trauma's te helen, en de overtuiging dat 'mannen gewoon beter zijn met geld' helpt vervangen met feiten? Een boek dat ons begeleidt in het formuleren van onze eigen defintie van 'succes'? En bovenal: een boek dat ons leert hoe we de baas worden over ons geld, en daarmee ons leven?'*

Adine zegt volmondig **JA**.

En nu ligt dat boek in jouw handen.

Waarom dit boek? Waarom nu?

De cijfers liegen er niet om. In een land waarin bijna 1 op de 3 vrouwen tussen de 18 en 35 jaar een betalingsachterstand heeft, waarin vrouwen gemiddeld €90.000 minder pensioen opbouwen dan mannen, slechts 25% van de vrouwelijke ondernemers durft te onderhandelen over tarieven en 230.000 kinderen onder de armoedegrens leven en net als ik vroeger niet mee kunnen op dat belangrijke schoolreisje, is *Money Boss* wat mij betreft essentieel! Omdat er grondig iets moet veranderen. Én omdat financiële vrijheid voor iedereen mogelijk is. Ongeacht je achtergrond, opleidingsniveau, waar je vandaan komt en hoeveel er vandaag op je rekening(en) staat. We moeten alleen een aantal dingen afleren, en een aantal nieuwe dingen aanleren. Adine's boek is daarin voor iedereen die niet weet waar te beginnen een mooie eerste stap.

Ik ben in geen enkel opzicht een financieel voorbeeld, en zou makkelijk een boek kunnen schrijven over alles wat je niet moet doen met je geld. Maar ik ben wél een bewijs dat verandering mogelijk is. Pas toen ik aan de rand van mijn eigen financiële afgrond stond, begreep ik hoe belangrijk het is om geld te begrijpen en de rol die het speelt in ons leven. Want op school leren we het niet. Zo denk ik tegenwoordig wél na over mijn pensioen, zeg ik alleen maar 'ja' tegen projecten met impact én rendement, heb ik mijn eerste beleg-stappen gezet en praat ik niet alleen zonder schaamte over geld, maar laat ik het ook nog zwart op wit drukken. En als ik het kan, met al mijn vastgeroeste patronen, dan kan iedereen het. Dus, ben je er klaar voor om jouw geldverhaal te herschrijven en een *Money Boss* te worden? *Let's go!*

Met trots en warme aanbeveling,
Chafina Ben Dahman
Oprichter en directeur ROSE stories

Inhoudsopgave

INLEIDING	15
BEN JIJ KLAAR VOOR DE START?	21

*

HOOFDSTUK 1	23
-------------	----

Hoe JIJ met geld omgaat

In dit hoofdstuk onderzoeken we hoe bewust jij met geld omgaat. Dat bepaalt namelijk voor een groot deel jouw financiële toekomst. Ik help je met een stappenplan om in één maand goed met geld te worden én ik vertel je welke twee bedreigingen er op de loer liggen voor jouw financiële vrijheid.

HOOFDSTUK 2	39
-------------	----

Van een halfleeg naar een halfvol glas

In dit hoofdstuk duiken we in het thema zuinigheid en de impact die dat kan hebben op jouw relatie met geld. Veel van onze ideeën over geld krijgen we mee van onze ouders, maar ook de cultuur waarin we leven heeft invloed. Wanneer je je hiervan bewust wordt, creëer je een keuze voor jezelf.

Hierdoor sta jij waar je nu staat

Hoe komt het eigenlijk dat je staat waar je nu staat? Wat zijn jouw ideeën over geld? Waar komen ze vandaan? Dat onderzoeken we in dit hoofdstuk. Aan de hand van je Innerlijke Geldtype ontdek je wat de invloed van mindset op geld is. Daarna maak je de vertaalslag naar de praktijk: welk idee over geld zou jij graag willen veranderen bij jezelf?

*

Fase 1: je eerste kennismaking met geld (15 tot 25 jaar)

Als jongvolwassene komt er veel op je af op financieel gebied. In dit hoofdstuk gaan we in op alles waar je mee te maken krijgt: van leren tot werken, van een financieel plan maken tot je financiële normen en waarden ontdekken, van sparen tot beleggen. Aan het einde van dit hoofdstuk weet je op welke financiële speerpunten jij je de komende tijd mag richten.

Fase 2: En dan ‘stroomt’ het binnen... (25 tot 35 jaar)

De tweede fase is een enerverende periode in je leven, waarin er op financieel vlak veel gebeurt. Dit kan de fase zijn waarin je carrière maakt en meer gaat verdienen, waarin je de liefde van je leven tegenkomt, waarin je een gezin start, waarin je een eigen huis gaat huren of kopen of waarin je start met het aflossen van schulden en waarin je verder bouwt aan een financieel gezond leven.

HOOFDSTUK 6

129

Fase 3: Nu leven én bouwen aan groei voor later (30 tot 45 jaar)

Hoe kun je nu leven, maar tegelijkertijd bouwen aan een financieel zekere toekomst? In dit hoofdstuk leer je daar alles over. Hoe combineer je het leven van nu – dat vaak een stuk duurder is dan in je studententijd – met het leven van later? Hoe pas je je financiële gewoontes aan je nieuwe situatie aan? We duiken er volop in. Ook denk je vast na over je pensioen.

HOOFDSTUK 7

165

Fase 4: Op het juiste spoor (45 tot 55 jaar)

In dit hoofdstuk ontdek je verschillende manieren om extra geld te verdienen én hoe je dat extra geld kunt gebruiken om over een jaar of tien, twintig comfortabel met pensioen te gaan. Ook nemen we de financiële gevolgen van grote levensgebeurtenissen onder de loep, zoals studerende kinderen en scheidingen.

HOOFDSTUK 8

199

Fase 5: Het leven begint bij 55-plus! (55 jaar en verder)

In dit hoofdstuk kom je erachter wat je nog moet regelen voor je pensioen. Je brengt de kosten én voordeeltjes die deze levensfase met zich meebrengen in kaart. Ook berekenen we samen hoeveel geld jij eigenlijk nodig hebt om lekker met pensioen te gaan.

*

HOOFDSTUK 9 217

Kickstart jouw financiële toekomst VANDAAG

In dit hoofdstuk zet je jouw financiële missers om in goud, zodat ze juist zorgen voor de kickstart van jouw gezonde financiële toekomst. Ook kijken we naar het belangrijkste onderdeel van een succesvol financieel plan: het monitoren van je vooruitgang. Nu staat niets jou meer in de weg om financieel vrij te worden – op jouw manier.

BOEKBONUS 231

WOORDENLIJST 233

VOETNOTEN 249

BRONVERMELDING 251

BEDANKT 255

Inleiding

Dat ik ooit een financieel handboek voor vrouwen zou schrijven, lag niet direct voor de hand. Tijdens mijn economielessen op de middelbare school lukte het me nooit om een balans in balans te krijgen. Ik liet het vak het liefst meteen vallen. Ook heb ik geen economie of accountancy gestudeerd of jarenlang in het bankwezen gewerkt.

En toch zet ik al sinds 2010 maandelijks tienduizenden vrouwen in beweging om grip te krijgen op hun geld. Hoe? Dat vertel ik je in dit boek!

Het begon ermee dat ik financieel bewust ben opgevoed. Ik ben altijd vrij geweest om met mijn geld te doen wat ik wilde, maar ik wist ook dat ik er hard voor moest werken en dat ik het maar één keer kon uitgeven. Mijn moeder was (en is!) een kei in budgetteren en wist het maximale uit elk dubbeltje te halen en van mijn vader, die ondernemer was, kreeg ik de kans om de kunst van geld creëren af te kijken.

Voor mij betekende geld vooral vrijheid: met geld kon ik mijn eigen keuzes maken, dingen doen of kopen die ik zélf wilde. Geld maakte me onafhankelijk en zelfstandig. En als er iets is wat ik belangrijk vind in het leven, dan is het wel vrijheid. Om die reden fascineert geld me. Ik zorgde er altijd

voor dat ik niet meer uitgaf dan er binnenkwam. Wilde ik meer dan ik kon betalen, dan zette ik mijn uitgaven op de rem en nam ik er een extra baantje bij. Echte financiële problemen kende ik niet.

Dat veranderde in 2010.

Ik was in 2006 afgestudeerd en was direct daarna met mijn eigen bedrijf gestart. Ik combineerde dat met een baan van 36 uur in loondienst in het bedrijf van mijn broer. Uit mijn studententijd was ik gewend om lange dagen te draaien en ik vond het heel fijn om zo extra snel geld te verdienen. Bovendien vormde mijn salaris de vaste basis waarop ik mijn bedrijf kon opbouwen. De zaken liepen goed en in 2009 kocht ik op mijn 24e een grote woonboerderij op het Friese platteland. Mijn nieuwe hypotheek zou drie keer zo hoog worden als de oude hypotheek van mijn tussenwoning in de buurt van Groningen, maar.. het was haalbaar.

Het huis zag er goed uit, ik wist een flink bedrag van de vraagprijs af te krijgen en ik had genoeg spaargeld om de kosten koper en het benodigde lijkje verf te betalen. Ik koos niet voor een tophypotheek, waarbij je het maximale leent wat je kunt lenen, en ging op aanraden van een financieel adviseur voor een veilige spaarhypotheek. Dan zou ik jarenlang maximaal profiteren van de hypotheekrenteaftrek.

Klinkt goed, hè?

Een jaar later dacht ik daar anders over. We zaten toen midden in de financiële crisis die wereldwijd voor grote problemen zorgde. Tot dat moment had ik er nog niet veel last van gehad, maar in de zomer van 2010 was ook ik aan de beurt. In korte tijd vielen mijn grootste opdrachtgevers weg en verloor ik tachtig procent van mijn omzet. Omzet die nodig was om mijn hypotheek te betalen en omzet die nodig was om in aanmerking te komen voor de beloofde maximale hypotheekrenteaftrek.

Ken je de wet van Murphy, dat alles wat verkeerd kan gaan ook verkeerd

gaat? Dat likje verf was intussen uitgemond in een uitgebreide verbouwing, tot een nieuw dak aan toe.

Ik was wanhopig. Nooit had ik erbij stilgestaan dat een hypotheekschuld óók risico's met zich mee kan brengen. Dat er in korte tijd financieel zoveel kon veranderen waar ik geen grip op had. Ik zag het al helemaal gebeuren: ik zou de hypotheekbetalingen niet meer kunnen ophoesten, de bank zou mijn huis verkopen en ik zou op straat komen te staan – met een dikke restschuld.

Bij zo'n toekomst wilde ik me niet zomaar neerleggen. Ik heb twee handen en als er íéts is wat ik heb geleerd, is het wel dat er altijd geld is, als je maar bereid bent om hard te werken. En dat was ik.

In die periode heb ik mijn comfortzone flink opgerekt. Ik ging niet alleen keihard aan de slag om nieuwe klussen binnen te halen, ik dook in alles wat met geld te maken had. Ik ontleedde de hypotheekovereenkomst die ik zelf had ondertekend en ontdekte dat ik na dertig jaar mijn hele huis twee keer zou hebben afbetaald én de helft nog als hypotheekschuld open zou hebben staan. Veilig, zo'n spaarhypotheek. En duur ook. Toen ik de cijfers zo helder op papier zag staan en me realiseerde hoe lang en hoe hard ik zou moeten werken voor de bank, wist ik dat ik een keuze te maken had.

Ik besloot stevig te gaan aflossen, zodat ik de bank niet meer dan strikt noodzakelijk zou sponsoren. Elke euro die ik kon besparen ging naar de hypotheek. Soms voelde het als een druppel op de gloeiende plaat, maar het had effect: in zo'n drie jaar tijd telden al die druppels op tot 70.000 euro. Maandelijks scheelde het me maar liefst 1000 euro aan hypotheeklasten.

Daarvoor werkte ik alleen wel zo'n honderd uur per week en ik was chronisch oververmoeid, maar... de financiële ramp was in ieder geval afgewend. Langzaam maar zeker kwam er weer wat ademruimte en pakte ik mijn leven weer op.

Deze ervaring was heftig, traumatisch zelfs. Soms voelt het vreemd om zoiets te zeggen over geld. Maar geld draait zelden alleen om geld. Mijn bestaanszekerheid wankelde ineens; mijn vrijheid en mijn veilige basis stonden op het spel. Het gevoel van machteloosheid heeft veel indruk op me gemaakt. Ik wilde dat nooit meer meemaken. Maar ik wilde ook andere vrouwen hiervoor behoeden.

Daarom ben ik in die periode gestart met bloggen. Op het blog dat later *LekkerLevenMetMinder.nl* werd, schreef ik over mijn problemen, de ontdekkingen die ik deed over bijvoorbeeld mijn hypotheek en deelde ik mijn visie op geld en tips uit eigen ervaring. Dat werd gewaardeerd: al snel wisten de eerste lezers me te vinden. Na verloop van tijd werden dat er honderden, duizenden, tienduizenden en zelfs honderdduizenden per maand. Stuk voor stuk vrouwen die graag grip op hun geld wilden krijgen, maar niet wisten hoe. Vrouwen die vastliepen door eerder gemaakte keuzes, door vage adviezen van ‘specialisten’ of door overeenkomsten met tachtig pagina’s tellende bijlagen. Zij konden wél aan de slag met mijn heldere tips en duidelijke richting.

Voor mij werd het gaandeweg heel duidelijk: dit is mijn missie! Vrouwen helpen om financieel vrij te worden.

Als vrouwen moeten we op dit vlak namelijk veel zelf uitdokteren. We hebben geen generaties van financieel vrije vrouwen als voorbeeld. In de tijd van mijn oma was het nog heel ongebruikelijk dat vrouwen zelf geld verdienden. Had je als vrouw toch een baan, dan werd je ontslagen zodra je trouwde. Werken mocht daarna alleen met toestemming van je man én tegen een veel lager salaris dan mannen kregen, dat je vervolgens direct weer inleverde. In het jaar dat mijn oma trouwde, mocht ze volgens de wet geen eigen bankrekening openen, geen verzekering of hypotheek afsluiten

én niet alleen op reis. Vrouwen in Nederland waren tot 1956 wettelijk handelingsonbekwaam.

Gelukkig zijn er inmiddels behoorlijk wat stappen voorwaarts gezet. Maar voor vrouwen is het nog steeds moeilijker om financieel onafhankelijk te worden, denk aan de traditionele rolverdeling, de loonkloof én het feit dat vrouwen vaker de zorg dragen voor kinderen en familieleden. Dat verandert niet vanzelf. Onze oma's en moeders hebben de eerste stappen gezet en het is aan ons om die verandering in een stroomversnelling te brengen. Voor mij is dat een belangrijke reden om dit boek te schrijven; het is mijn bijdrage aan een andere wereld. De wereld waarin ik hoop dat mijn dochter kan opgroeien. Het is het boek dat ik zelf van mijn moeder had willen krijgen én het boek dat ik aan mijn dochter wil doorgeven.

Als vrouwen krijgen we te vaak te horen dat we niet alles kunnen hebben. Dat we alleen goede moeders zijn als we voor het gezin zorgen of dat we alleen carrière kunnen maken als we daar alles voor opzij zetten. Wat mij betreft is dat een ouderwets verhaal. Een verhaal dat niet meer in deze tijd past en dat we samen mogen veranderen.

Financiële vrijheid op jouw voorwaarden

Financiële vrijheid gaat niet alleen over veel geld verdienen. Het gaat vooral over het hebben van financiële kennis en de vaardigheden om verstandig met geld om te gaan. Om te weten hoe het zit. Om te weten hoe de keuze die je maakt voor jou kan uitpakken. Om niet verrast te worden door het leven, maar zélf de touwtjes in handen te hebben.

Dat is mijn doel met dit boek: laten zien dat je en-en kunt hebben. Dat je vrijheid kunt hebben én kunt werken, dat financiële onafhankelijk bestaat in een vorm die past in jouw leven. Dat je weet wat kan, hoe het kan en welke rol jij daar voor jezelf in kunt spelen. Dat je geld écht gaat begrijpen.

Uiteindelijk komt het allemaal op één punt neer: je moet het zelf doen. Niemand doet het voor je. Het hoeft niet spannend te zijn, het hoeft niet moeilijk te zijn en ook jij kunt het. Sterker nog: het zal je een ontzettend goed gevoel geven als jij de financiële touwtjes in handen neemt. Geld houdt jou een spiegel voor die je laat zien wat je dromen zijn. En daar gaat het om, om dáár iets mee te doen.

Het maakt niet uit wat je startpunt is. Je kunt altijd nieuwe dingen leren, je kunt altijd stappen zetten en je kunt elke dag die eerste stap zetten naar jouw nieuwe financiële toekomst. Ik help je daar graag bij, zodat je, wanneer jij het straks over jouw geld hebt, precies weet hoe je ervoor staat, waar je naartoe wilt en hoe je dat aanpakt.

Ik wens je toe dat jij door het lezen en gebruiken van dit boek én de boekbonus (gratis aan te vragen via moneymindacademy.nl/boekbonus, achterin vind je een overzicht van de inhoud) in kleine stappen bouwt aan jouw financiële bewustzijn en zo de fundering legt voor een rijk leven, ingericht zoals jij dat wilt.

MEER WERKEN, MINDER VERDIENEN

Wist je dat er vroeger vooral mannen in het onderwijs werkten? En in de ICT vooral vrouwen? Toen die verhouding verschoof, verschoof de beloning ook. Het lijkt erop dat de sectoren waarin meer vrouwen dan mannen werken, automatisch minder goed betaald worden.

Hoewel dat inmiddels wettelijk verboden is, gebeurt het nog steeds. In Nederland is er een loonkloof van 15,5 procent, net iets minder dan het gemiddelde van 16,2 procent in Europa. Daarom is Equal Pay Day

in het leven geroepen. Vanaf dat moment, meestal ergens in het najaar, werken vrouwen vanwege de loonkloof de rest van het jaar symbolisch onbetaald.

Ben jij klaar voor de start?

Dit boek is een echt DOE-boek. Daar beginnen we meteen mee. Hoe zorg jij ervoor dat je alle inspiratie en informatie die je in dit boek vindt ook echt in de praktijk gaat brengen? Door te weten waarvoor je het doet.

Daarom wil ik graag dat je nu meteen een mooi opschrijfboekje erbij pakt. Dit wordt jouw Money Boss Journal. Schrijf bovenaan de eerste pagina de datum van vandaag en maak vervolgens deze zinnen af:

→ *Financiële vrijheid is voor mij...*
Financiële vrijheid brengt mij...
Ik weet dat ik financieel vrij ben als...

Ter inspiratie deel ik graag mijn visie op financiële vrijheid.

Financiële vrijheid is voor mij... de vrijheid om mezelf te zijn, om keuzes te maken die bij mij passen, om alles uit mijn leven te halen en anderen te laten zien dat dit ook voor hen mogelijk is.

Financiële vrijheid brengt mij de mogelijkheid om te ontdekken, te onderzoeken en buiten de gebaande paden te treden. Zo heb ik dankzij financiële vrijheid een hele andere kijk op geld kunnen ontwikkelen. Een kijk waarin niet de rekensom centraal staat, maar ik als persoon, mijn overtuigingen, mijn persoonlijke energie. Het biedt me ook de ruimte om

anderen hierin te helpen, zonder daar altijd wat voor terug te hoeven krijgen. Het geeft me de ruimte om te doen waarvan ik denk dat het goed is, zonder dat ik me hoeft in te houden. Financiële vrijheid geeft me de kans om het verschil te maken voor anderen en zo een bijdrage te leveren aan een mooiere wereld.

Ik weet dat ik financieel vrij ben als ik wakker word in mijn droomhuis, midden in de natuur, dat ik de tijd en ruimte heb om goed voor mezelf te zorgen en mezelf daarnaast vol energie kan toeleggen op mijn gezin en werk. Ik zet me elke dag opnieuw in met passie en weet dat geld altijd op allerlei manieren naar mij toestroomt. Ik leef mijn leven en maak daarmee het verschil voor anderen.

Als je je ooit afvraagt waaróm je ook alweer het plan had opgevat om 'iets met je geld te gaan doen', ga je terug naar wat je hier hebt opgeschreven. Zorg ervoor dat dit voor jou zó krachtig is, dat je het tot in je tenen kunt voelen.

A simple, stylized handwritten signature in black ink, consisting of a few fluid, connected strokes.

Hoe JIJ met geld omgaat

In dit hoofdstuk onderzoeken we hoe bewust jij met geld omgaat. Dat bepaalt namelijk voor een groot deel jouw financiële toekomst. Ik help je met een stappenplan om in één maand goed met geld te worden én ik vertel je welke twee bedreigingen er op de loer liggen voor jouw financiële vrijheid.

Hoe JIJ met geld omgaat

Denk jij wel eens na over je financiële toekomst? Heb je daar een plan voor, of verwacht je dat alles vanzelf goed komt?

De manier waarop je met geld omgaat, heeft te maken met hoe je bent opgevoed. Je ouders* geven je met name in de eerste zeven jaar van je leven een onzichtbare bril mee waardoor jij naar de wereld kijkt. Die bril wordt gevormd door alle regeltjes en tegeltjes van jullie gezin. En omdat ons brein het fijn vindt om gelijk te hebben, speur je met die bril op naar bevestiging van al die regeltjes en tegeltjes. Als jij geleerd hebt dat alles altijd zwaar en

* Voor de leesbaarheid hebben we in dit boek gekozen voor het benoemen van ‘ouders’. Hier kun je uiteraard ook ‘ouder’, ‘verzorger(s)’, ‘voogd(en)’ lezen, afhankelijk van jouw situatie.

moeilijk is, dan loop je waarschijnlijk continu tegen hindernissen aan. Als jij geleerd hebt dat het leven leuk mag zijn, zie je ongetwijfeld het glas eerder als halfvol.

Ik herinner me niet precies meer wat mijn ouders mij hebben verteld over geld, maar ik weet nog wél heel goed hoe zij ermee omgingen en wat ze me daarmee lieten zien. Mijn moeder stelde bijvoorbeeld elke vrijdagochtend een boodschappenlijstje samen. Alle supermarktfolders lagen dan op tafel en op basis van de aanbiedingen en wat er nog in huis was, stelde ze zorgvuldig een weekmenu op. Daarna maakte ze het boodschappenlijstje, met prijzen achter alle aanbiedingen, zodat ze bij de kassa snel kon checken of alles goed ging. Ik heb dit later zelf ook overgenomen; het is ongelooflijk hoeveel geld je kunt besparen op boodschappen, als je bewuste keuzes maakt. Zonder in te leveren op kwaliteit!

Herinner jij je wat je vroeger hebt meegekregen over geld? Beschrijf in je Money Boss Journal hoe jouw ouders omgingen met geld en welk gevoel én welke lessen jij daar voor jezelf uit hebt gehaald.

Hoewel ik tijdens mijn jeugd niets tekortgekomen ben, waren mijn ouders heel duidelijk als het ging om 'luke extra's': die betaalde je zelf. Wilde ik een stereotoeren? Dan moest ik daarvoor werken. Wilde ik een cd kopen? Dan gold hetzelfde. Tegelijkertijd boden ze ook altijd de mogelijkheid om geld bij te verdienen. Zo deed ik van jongs af aan op de zaterdag klusjes voor mijn moeder, waarbij ik per klusje betaald kreeg. Mijn favoriet was schoenen poetsen: daarvoor kreeg ik 75 (gulden)cent per paar. Ik was vooral blij als er weer een aantal paar van mijn vader bij zat; die had veel schoenen die bijna

niet vies werden. Dat was makkelijk verdiend!

Wat mij altijd het sterkst is bijgebleven, is het principe van sparen voordat je iets uitgeeft en geen geld uitgeven dat je niet hebt. De enige uitzondering daarop was een hypotheek. In alle andere gevallen sneed je jezelf in de vingers en kon je erop rekenen dat je erdoor in de problemen zou komen.

Toen ik studeerde, had ik het geluk dat mijn ouders mijn studie betaalden. De studiefinanciering – destijds 68,55 euro per maand – kreeg ik met een kleine extra op mijn bankrekening gestort. Daarvan moest ik mijn kleding, verzorgingsproducten en verjaardagscadeautjes betalen. Wilde ik iets extra's, dan moest ik daarvoor werken. Dat deed ik uiteraard ook. Als je achttien bent en in *the middle of nowhere* woont, dan staat een rijbewijs bijvoorbeeld hoog op je verlanglijstje.

Op kamers gaan was voor mij geen optie. Ik kwam dan alleen in aanmerking voor een minimale uitwonende beurs en zou de huur zelf moeten betalen. Dat betekende extra lenen óf veel meer werken en niet meer geld overhouden. Een lening afsluiten voor het gemak paste niet bij mijn overtuiging over geld en veel werken voor alleen mijn basisbehoeften trok me eerlijk gezegd niet. Op die leeftijd wilde ik mijn geld gewoon aan leuke dingen besteden. Dus maakte ik dagelijks de tocht van twee uur naar Groningen – en terug.

In mijn studententijd kwam ik ook studenten tegen die maximaal leenden. Sommige hadden weinig keus: zij hadden geen ouders die meebetaalden of ze woonden zó ver dat ze wel op kamers móésten. Andere gebruikten het geld om lekker te leven. In Groningen kon je leuk op stap en er was genoeg te winkelen. Hun achterliggende gedachte: als ik straks een baan heb, dan heb ik dat zó weer terugverdiend.

En voor sommige studenten geldt dat misschien ook. Maar lang niet voor iedereen. In de jaren dat ik studeerde, was er een behoorlijke krapte op de

arbeidsmarkt. Baangarantie was er niet. En vergis je niet: maximaal lenen betekende in die tijd ongeveer 800 euro per maand. Vermenigvuldig dat met twaalf maanden, keer vier of vijf jaar studie, en je zit al snel op 40.000 euro aan schuld. Schuld die je moet aflossen op het moment dat je misschien óók graag in je eigen auto naar je nieuwe baan wilt of een huis wilt kopen.

Als student klinkt de kans om te lenen tegen (bijna) nul procent rente erg interessant. Maar als je afstudeert en een nieuwe levensfase ingaat, kun je je afvragen of het niet nét iets te gemakkelijk was en of je daar nu niet de prijs voor betaalt.

Het is tegenwoordig heel makkelijk om geld uit te geven en om schulden te maken. Je kunt vanaf je achttiende online bestellen en achteraf of in termijnen betalen, een creditcard of roodstand aanvragen bij je bank (met toestemming van je ouders al vanaf je zestiende) en een telefoonabonnement afsluiten.

Allemaal manieren om geld uit te geven, zonder dat je dat geld daadwerkelijk ooit in handen hebt. Waar je vroeger je spaarpot leeg moest gooien, gaat het nu allemaal digitaal. Je trekt je pinpas net zo makkelijk voor 5 euro als voor 500 euro. Betalen doet lang zoveel pijn niet meer, omdat je niet achterblijft met een lege spaarpot. Daardoor zakt je gevoel voor geld ook steeds verder weg en word je er wat achtelozer mee.

Dat is een houding die je je kunt veroorloven als kind, als tiener en misschien ook nog even als student. Maar die houding gaat je vroeg of laat in de problemen brengen, bijvoorbeeld als jij het geld dat eigenlijk voor je huur bedoeld was, hebt uitgegeven aan een weekendticket voor een festival.

Financieel bewustzijn

Als je zelfverzekerd met geld wil omgaan, is het belangrijk om financieel bewust te zijn. Om daar snel inzicht in te krijgen, heb ik een aantal vragen

voor je. Door deze vragen eerlijk te beantwoorden, krijg je snel een goed beeld van jouw huidige basishouding ten opzichte van geld.

Laten we beginnen:

- Weet jij wat er per maand bij jou binnenkomt?
- Weet jij wat je per maand uitgeeft en welk deel daarvan variabel is en welk deel vast?
- Houd je elke maand geld over, kom je precies uit, of kom je geld tekort?
- Spaar je?
- Heb je een budget of financieel plan dat je elke maand volgt?
- Heb je schulden en zo ja, hoe ga je hiermee om?
- Geef je je geld bewust of vooral impulsief uit?
- Investeer je in je toekomst, bijvoorbeeld door te beleggen of te sparen voor je pensioen?
- Voel je je ontspannen of gespannen rondom geldzaken?
- Heb je het gevoel dat je grip hebt op je geld?

Beantwoord deze vragen in je Money Boss Journal en vul daarna onderstaande tekst in:

→ *Ik,, voel dat ik wel/geen grip heb op mijn geld. Geld levert mij rust/spanning op. Ik weet wel/een beetje/niet wat er per maand bij mij binnenkomt en ik heb wel/een beetje/geen zicht op wat er per maand uitgaat. Als ik geld uitgeef is dat vooral bewust/impulsief. Aan het einde van de maand heb ik geld over/ sta ik precies op nul/kom ik geld tekort. Ik heb een/geen financieel plan en dat werkt wel/niet voor me. Ik spaar wel/niet, ik investeer wel/niet in mijn toekomst en ik heb wel/geen schulden.*

Lees je eigen verklaring over geld eens door. Welk gevoel geeft dit je? Schrijf op!

Stel je voor dat je dit boek over tien jaar opnieuw oppakt en je verklaring doorleest. Je komt tot de conclusie dat er niets veranderd is. Hoe zou je je dan voelen? Schrijf dit ook op in het Money Boss Journal.

Omschrijf nu jouw ideale situatie: hoe zou je willen omgaan met geld, hoe zou je het willen ontvangen, hoe zou je het willen uitgeven, hoeveel zou je willen hebben, wat zou je erover willen weten, hoe zou je er over tien jaar voor willen staan? Het hoeft niet logisch of verstandig te zijn. Zet je wekker op tien minuten en schrijf alles op wat in je opkomt.

**DINGEN DIE IK DE
KOMENDE TIJD WIL
HEBBEN**

**DINGEN DIE IK DE
KOMENDE TIJD WIL
ZIJN/WORDEN**

**DINGEN DIE IK DE
KOMENDE TIJD WIL
DOEN**

Hoeveel geld is daar per item voor nodig?

Je hebt je eigen financiële toekomst in handen

Een van de grootste struikelblokken voor een financieel vrije toekomst is ontkenning. Niet (willen) zien dat je financieel gezien misschien een beetje *out of shape* bent. Hoe je dat bij jezelf herkent? Als je de vorige opdracht niet direct hebt gemaakt, is dat een vorm van ontkenning. Je hebt je antwoorden namelijk nodig om te weten wat jouw basis is en om ervoor te zorgen dat alles wat je vanaf nu leest op de juiste manier bij je landt. Even terug naar de tekentafel dus.

De gedachte dat je je financiële toekomst zelf in handen hebt, is best spannend. Zeker als je er niet zo fijn voor staat. Het betekent dat het je eigen keuzes zijn geweest die je hebben gebracht op het punt waar je nu staat.

Natuurlijk maakt het ook verschil waar je wieg stond. In welk nest je bent opgegroeid. Of er vroeger veel of weinig geld was. Of het een beladen onderwerp was of niet. Het maakt verschil welke basis je hebt meegekregen. Welke financiële keuzes en vaardigheden heb je aangereikt gekregen en welke keuzes heb je op basis daarvan gemaakt? Heb je jezelf al een voor-sprong kunnen geven, of ben je gestart met een achterstand?

Ik zal niet liegen: het maakt een gróót verschil. Het is makkelijker om je vermogen te laten groeien als je niet eerst een schuld hoeft weg te werken. Of als je al bekend bent met de basisprincipes van geld. Tegelijkertijd is je situatie zoals die nu is. Langer wachten om de touwtjes in handen te nemen verandert daar niets aan.

Daarom hoop ik dat je je huidige situatie ziet voor wat die is: het resultaat van je kunnen, weten en denken vóór je startte aan dit boek. Niets meer, niets minder. Je beginpunt.

En ik hoop ook dat dit het beginpunt is van een nieuw leven waarin je volop mag genieten van rijkdom in al zijn vormen, maar ook een leven waarin je je gesterkt voelt door je financiële kennis en vaardigheden, zodat

je voortaan keuzes kunt maken die aansluiten bij wat jij belangrijk vindt. Geld geeft je namelijk keuzevrijheid, het geeft je de ruimte om helemaal jezelf te kunnen zijn en je eigen leven te kunnen leiden. Waarbij geld niet je doel is, maar een middel.

Je vrijheid verkopen

Veel vrouwen willen meer geld om tijd vrij te spelen en leuke dingen te kunnen doen.

Maar sta jij er wel eens bij stil hoeveel vrijheid je op dit moment inlevert voor de dingen die je koopt? Maak jij bewust elke keer die rekensom? Volgens Vicki Robin, auteur van *Your Money or Your Life* (in het Nederlands vertaald naar *Je geld of je leven*, door het vrekkenechtpaar Hanneke van Veen en Rob van Eeden) is dat de allereerste stap in het transformeren van je relatie met geld.

Wees gerust: bijna niemand maakt deze som. Dat is ook precies de reden dat zo weinig mensen financieel vrij zijn. Als je deze som namelijk niet regelmatig maakt, lever je veel vrijheid in voor dingen die niet eens zo belangrijk voor je zijn.

Ik geef je een voorbeeld.

Stel je voor dat je een jaar of zestien bent en helemaal weg bent van G-Star-spijkerbroeken. Zo'n broek kost al snel 100 euro. Als je met je bijbaantje een minimumloon verdient, ben je ongeveer 25 uur aan het werk om die broek te betalen. Ofwel: drie dikke zaterdagen.

Is dat het je waard? Misschien wel, dan is het helemaal prima. Maar het kan ook zijn dat je ervan schrikt en dan toch liever voor de broek gaat die je in één zaterdag bij elkaar kunt verdienen.

Nog een voorbeeld: je bent inmiddels dertig, maakt leuk carrière en kijkt naar een nieuwe auto. Prijskaartje: 35.000 euro. Momenteel is het

gemiddelde salaris voor iemand tussen de 30 en 34 jaar ruim 38.000 euro. Dat is bruto, maar jij betaalt je auto van je nettosalaris. Dat betekent dus dat je meer dan een jaar fulltime aan het werk bent om een auto te betalen. Een auto die financieel gezien na het rijden van de eerste kilometer al in waarde is gehalveerd.

Is dat het je waard? Of zou je dan toch liever een goedkopere tweedehands auto kopen en de rest van je geld gebruiken voor de aankoop van je eerste huis?

INVESTEREN IN EEN AUTO?

Na een huis is een auto iets waar veel mensen óf veel voor betalen óf veel voor lenen. Realiseer je wel dat een auto binnen de eerste vier jaar maar liefst 60 procent van de waarde verliest. Een auto is zelden tot nooit een investering.

In een maand goed met geld worden

Natuurlijk hoop ik dat je dit boek van a tot z gaat doornemen, alles op je in laat werken en alle opdrachten gaat doen. Maar misschien ben je wel net als ik en wil je het liefst meteen weten wat je kunt doen om je situatie zo snel mogelijk te veranderen. Hoe klinkt een maand je in de oren? Het korte stappenplan om dat te realiseren zet ik hier voor je neer. In de rest van het boek vind je hier diverse aanvullingen op, om de methode helemaal onder de knie te krijgen.

Stap 1: creëer een budget

Zonder budget krijg je je geld nooit onder controle. Het is niet de meest sexy stap, maar wel een onmisbare stap. Uiteraard in combinatie met dat budget ook daadwerkelijk volgen. In je budget geef je elke euro die binnenkomt een bestemming. Sommige euro's gaan naar je boodschappen, andere euro's gaan naar je spaarrekening. In hoofdstuk vier lees je precies hoe je een budget opstelt. Schrijf je budget over in je Money Boss Journal, dan heb je het altijd bij de hand.

Stap 2: creëer een noodfonds

Je noodfonds is een spaarpot van 1000 euro waar je écht níét aankomt, die alleen voor noodgevallen is. Verdien je minder dan 20.000 euro per jaar, start dan met een noodfonds van 500 euro.

Dit noodfonds is het geld dat je eigenlijk nooit gebruikt, behalve als het echt niet anders kan. Het geeft je de rust die je nodig hebt om in kleine stappen je schulden aan te pakken of de juiste buffers op te bouwen. Zonder dit noodfonds loop je altijd het risico om toch weer te veel bij de dag te gaan leven of in de financiële problemen te komen.

Idealiter neemt het opbouwen van zo'n noodfonds niet meer dan een tot twee maanden in beslag. En ja, dat betekent dus dat je misschien tijdelijk extra uren moet draaien of flink mag verkopen op Marktplaats/Vinted. Maak hiervoor een plan in je Money Boss Journal. Steeds als je een 'donatie' doet aan je noodfonds, noteer je die hier. Zo kun je zien hoe snel je dit geld bij elkaar kunt krijgen.

Heeft zich een noodgeval voorgedaan, waardoor je aan deze 1000 euro hebt moeten zitten? Los dan niets extra's af op je lopende schulden tot je het noodfonds weer tot 1000 euro (of 500 euro) hebt aangevuld.

Stap 3: ga automatisch sparen

Dankzij je budget weet je wat je maandelijks kunt sparen. Stel dit direct in als automatische spaaropdracht, zodat je niet elke maand opnieuw de keuze hoeft te maken en in de verleiding komt om minder of niets te sparen.

Stap 4: ga plannen voor je pensioen

Ook geen sexy stap, maar wel belangrijk. Hoe eerder je hiermee begint, hoe minder moeite het jou gaat kosten. Als je vroeg begint met sparen of beleggen, kun je veel langer profiteren van het rente-op-rente-effect. Met andere woorden: je geld werkt voor jou. Als je eerder begint, kom je met een kleiner spaarbedrag ook op een mooi eindkapitaal. Dan heeft het ook niet zoveel impact op je dagelijkse leven.

Sparen voor je pensioen hoeft niet ingewikkeld te zijn. Als je in loondienst werkt, kun je eens bij je werkgever checken wat er aan pensioen gedaan wordt, of je zet gewoon een eigen spaarplan op. Vraag bij je bank welke fiscaal aantrekkelijke mogelijkheden ze hebben. Als ondernemer kun je je hierover laten informeren bij je accountant of boekhouder, of rondvragen hoe je medeondernemers dit hebben geregeld.

Stap 5: neem je carrière onder de loep

Inhoudelijk, maar ook financieel. Wat verdien je ten opzichte van anderen? Wat doe je precies? Zou je ook een andere functie willen hebben? Bij een ander bedrijf willen werken? Hoe mag jouw salaris zich ontwikkelen? Stel doelen voor het komende jaar, de komende vijf en tien jaar.

Stap 6: creëer minimaal één extra inkomstenstroom

Vind minimaal één manier om extra geld te verdienen. Dat geeft je meer cashflow voor je toekomstplannen en maakt je minder afhankelijk van je

hoofdkomen. Het creëren van een *side hustle* zal je eerst wat extra tijd kosten. Maar het biedt jou ook de mogelijkheid om op termijn makkelijker, leuker en meer geld te verdienen. En vergis je niet: een paar uurtjes per week kan (financieel) al veel impact maken. In hoofdstuk zeven ontdek je meer over het starten van een slimme *side hustle*.

Stap 7: beloon jezelf

Beloon jezelf voor elke prestatie die je neerzet. Deze stap is enorm belangrijk. Elk doel dat je behaald hebt, elke mijlpaal: beloon jezelf met iets waar je blij van wordt. Dat maakt dat werken aan je financiële toekomst ook écht een fijn proces wordt. Als je spaart voor een vakantie, dan is de vakantie zelf de beloning voor je inspanningen. Heb je je studieschuld helemaal afgelost? Beloon jezelf dan bijvoorbeeld door het maandbedrag dat nu niet meer naar je aflossing gaat te besteden aan een bijzonder etentje of een mooie tastbare herinnering.

Toen mijn Money Mindset-carddeck na maanden werk eindelijk in de winkel lag, trakteerde ik mezelf op een mooie nieuwe portemonnee. Daarmee word ik dagelijks herinnerd aan dat bijzondere moment. Let er wel op dat je beloning in verhouding staat tot de inspanning en dat een avondje voor jezelf of een lekker kopje thee óók een beloning kan zijn. Het hoeft niet altijd geld te kosten.

Zoals je ziet, zijn dit allemaal DOE-stappen. Lees ze niet door met de gedachte dat je ze later wel gaat doen, maar begin direct. Als jij niets doet, gebeurt er namelijk ook niets.

Klinken deze stappen je te makkelijk in de oren? Dan deel ik graag een citaat met je van de Amerikaanse financieel expert Suze Orman. Haar onconventionele kijk op financiën deelde ze onder meer in *The Oprah Winfrey*

Show. Een van haar bekendste uitspraken is: ‘*Er is nog nooit iemand financieel fit geworden met een goed voornemen dat in februari al is losgelaten.*’

Het is makkelijk om een plan te maken voor je geld. Het is ook makkelijk om het niet te doen. Het is makkelijk om automatisch sparen in te stellen. Het is ook makkelijk om het niet te doen. Het is veel moeilijker om consequent met je financiën bezig te blijven. Het is dus heel logisch dat je tot nu toe misschien nog niet zoveel hebt gedaan.

Een paar grote klappers maken je niet succesvol of financieel vrij. Daarvoor zijn juist die kleine acties nodig, die je consequent doet. Al die dingen die makkelijk zijn om te doen én om niet te doen.

Tip: Bestudeer vrouwen die financieel vrij zijn, net zoals je slanke vrouwen zou bestuderen als je wilt afvallen. Wat zijn hun dagelijkse gewoontes? Wat kun je van hen leren? Je kunt bijvoorbeeld denken aan de hierboven genoemde Suze Orman, Oprah Winfrey of onze ‘eigen’ Annemarie van Gaal.

DE TWEE GROOTSTE VIJANDEN VAN JOUW FINANCIËLE VRIJHEID

In vrijwel elke levensfase kun je te maken krijgen met de twee grootste vijanden van jouw financiële vrijheid. Welke dit zijn?

1. Keeping up with the Joneses
2. Onwetendheid

Keeping up with the Joneses

Het feit dat we hier geen fatsoenlijke Nederlandse term voor hebben, betekent níét dat dit mechanisme hier niet voorkomt. *Keeping up with*

the Joneses wil zeggen dat je geld uitgeeft dat je eigenlijk niet hebt, om indruk te maken op mensen die eigenlijk helemaal niet zo belangrijk voor je zijn. En dat geld gebruik je dan vaak ook nog eens voor dingen die niet zoveel voor je betekenen. Drievoudig verlies in één actie, alleen maar omdat je het gevoel hebt dat je mee moet doen. Dit mechanisme zie je regelmatig in de zogenaamde Vinex-wijken; zodra één huishouden een nieuwe auto krijgt, volgen er vaak meer. Komt er een nieuwe tuin-inrichting, dan volgen er meer, enzovoorts. En waar de één hierdoor niet in de financiële problemen komt, geldt dat voor een ander misschien wel.

Dit gebeurt overigens ook op kleinere schaal. Denk jij bijvoorbeeld bewust na over welk bedrag je uittrekt voor een cadeautje, of ga je zonder nadenken mee in ‘wat iedereen doet’ en zou je liever een andere keuze maken?

Onwetendheid

Hoewel we een kenniscultuur hebben, lijkt die kennis zich vaak niet uit te strekken tot het onderwerp ‘Geld’. Sterker nog: geen verstand van geld hebben is helemaal prima en het is vooral niet de bedoeling dat je hierop aangesproken wordt óf dat je er iemand anders op aanspreekt.

Kennis over geld is iets wat je leert. Je wordt niet financieel slim geboren. Je leert over geld en je leert ermee omgaan. Vaak pas op latere leeftijd, want veel ouders nemen het niet meer voldoende mee in hun opvoeding en ook op scholen wordt er relatief weinig gedaan aan financiële educatie. Het houdt wel op bij ‘de Week van het Geld’. Dat is niets om je voor te schamen. Onwetendheid is niet hetzelfde als dom zijn. Wat je niet weet, kun je leren.

Je kunt vanaf nu regelmatig een boek lezen, een podcast volgen (de Money Mind Podcast is absoluut een aanrader!), blogs lezen (kijk ook eens op LekkerLevenMetMinder.nl) en er natuurlijk met anderen over praten. Het hoeft niet ingewikkeld te zijn.

In dit hoofdstuk stond je stil bij jouw relatie met geld: hoe ga je er eigenlijk mee om en wat betekent dat voor je toekomst? Je hebt het stappenplan geactiveerd om in een maand goed met geld te worden en je hebt de twee grootste vijanden van jouw financiële vrijheid getackeld. Je wordt weer baas over jouw portemonnee met deze basis!

